

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2398

av Eskil Erlandsson m.fl. (C)

Vattendirektivet

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	1
Motivering	2
Prioritering av åtgärder i vattendirektivet.....	2
Värna den förnybara elproduktionen	3
Förena vattendirektivet med jobb, utveckling och flera miljömål.....	4

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att uppnå vattendirektivets mål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera de åtgärder där finansiering är tillgänglig för att uppnå vattendirektivets mål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärderna för vattendirektivet bör förenas med jobb i hela landet, ett konkurrenskraftigt jordbruk och med andra miljömål och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhällsekonomiska kostnader förknippade med åtgärdsprogrammet för vattendirektivet bör analyseras och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ägande- och förfoganderätten bör förenas med miljökrav samtidigt som den förnybara elproduktionen värnas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra definitionen av ”urminnes hävd” med anledning av nuvarande tillämpning av vattendirektivet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör presentera förslag på hur alla tillståndspliktiga vattenverksamheter kan få tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken och EU-rätten på ett modernt och samhällsekonomiskt effektivt sätt, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet ska utformas så att miljömål, äganderätt, energiproduktion och kulturhistoriska hänsyn förenas på ett hållbart och rättssäkert sätt och så att det beaktar olika anläggningars förutsättningar, befintliga äldre tillstånd och tillståndsprövningens och åtgärdernas eventuella ekonomiska konsekvenser för enskilda verksamheter, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett tillfälligt stopp, ett moratorium, för ny- och omprövning av befintliga mindre vattenverksamheter till dess att sådana regler som efterfrågas i motionen är på plats, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Prioritering av åtgärder i vattendirektivet

Vattendirektivet, eller ramdirektivet för vatten (RDV), trädde i kraft år 2000 och blev del av svensk lag 2004. Syftet är att skydda och förbättra miljön i sjöar, åar, floder, kust- och grundvatten. Det innebär att både tillgång och kvaliteten på vatten ska vara god. Siktet är därför inställt på att så långt som möjligt vidta åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten. Det övergripande målet för vattenförvaltningen är att uppnå god vattenstatus till år 2015, eller senast till år 2027. Många av våra sjöar och vattendrag når ännu inte de krav som ställs på god ekologisk status eller god ekologisk potential.

Implementeringen av EU:s ramdirektiv för vatten går nu in i tredje förvaltningscykeln. Åtgärdsprogrammet för vattendirektivet är ambitiöst och behöver vara det i och med att vi inte bedöms nå målen i tid för vattendirektivet. Medlemsstater som inte når målen, eller inte vidtar nödvändiga åtgärder, kan stämmas av kommissionen, och om de fällt, dömas till böter i mångmiljonklassen. Samtidigt finns stora brister i åtgärdsprogrammet,

såsom avsaknad av finansieringsplan för samhällsekonomiska kostnader och konsekvensanalyser för påverkan på jordbruk, vattenverksamheter och möjligheten att ha jobb i hela landet i relation till möjligheten att nå miljömålen.

Exempelvis bedöms det svenska lantbruket drabbas av kostnader upp till 2 miljarder kronor per år och 150 000 ha jordbruksmark bedöms tas ur bruk. Det är inte rimligt att implementera åtgärder som riskerar att slå ut hela verksamheter. Centerpartiet vill att de samhällsekonomiska kostnaderna av implementering av åtgärderna ska analyseras och att man därefter prioriterar de mest kostnadseffektiva åtgärderna. Centerpartiet vill att vattenmyndigheterna ska lämna förslag på hur deras förslag ska finansieras och att även kostnaderna som dessa medför är tydliga. Åtgärderna behöver prioriteras utifrån befintlig tillgänglig finansiering och detta ges regeringen tillkänna.

Värna den förnybara elproduktionen

Vattenkraft är särskilt värdefull då den är förnybar, fossilfri och kan lagra kraft i vattenmagasin. Den har dock mycket stor miljöpåverkan i och vid de vattendrag som regleras, lokalt och på systemnivå, både uppströms och nedströms. En stor del av befintlig småskalig verksamhet bedrivs med stöd av äldre lagstiftning från 1918 års vattenlag eller beslut från 1800-talet eller av kungliga privilegiebrev eller urminnes hävd. Det är uppenbart att dessa typer av befintliga verksamheter inte uppfyller dagens miljö- eller rättskrav som prövas enligt miljöbalken. Än mindre de krav som åtgärdsprogrammet syftar till. Länsstyrelsen är den som i första hand har rätt att pröva och utöva tillsyn av vattenverksamheter. Detta har lett till konflikter då myndigheterna kräver att verksamheterna som bedrivs med stöd av äldre tillstånd skaffar moderna tillstånd. Det är en omfattande och kostsam process, och kan leda till nya krav på verksamheten. Frågan som verksamhetsägaren ställs inför av ett litet kraftverk är om det är värt eller ens möjligt att fortsätta bedriva verksamheten. Ägande- och förfoganderätten ställs därmed mot behovet av miljöskydd och en rimlig och rättssäker process med en likvärdig tillämpning i hela landet, vilket i sin tur i viss mån även står i konflikt med behovet av förnybar energi. Många mindre anläggningar har också stor kulturhistorisk betydelse och är viktiga delar till exempel i äldre kvarn- eller bruksmiljöer. Centerpartiet anser att urminnes hävd måste respekteras för befintlig pågående verksamhet och att ägande- och förfoganderätten förenas med miljökrav, samtidigt som den förnybara elproduktionen värnas. Samtidigt behöver fiskens vandringsvägar värnas och sådana omlöpsvägar skulle kunna skapas i samband med byte av turbiner i vattenkraftverken, vilket på så sätt kan bidra till vattendirektivets uppfyllande samtidigt som ovanstående hänsyn värnas. Regeringen bör snarast

presentera förslag på hur ett modernt och samhällsekonomiskt effektivt sätt alla tillståndspliktiga vattenverksamheter kan få tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken och EU-rätten. Systemet skall utformas så att miljömål, äganderätt, energiproduktion och kulturhistoriska hänsyn förenas på ett hållbart och rättssäkert sätt och att det beaktar olika anläggningars förutsättningar och befintliga äldre tillstånd. Tillståndsprövningens och åtgärdernas eventuella ekonomiska konsekvenser särskilt för mindre verksamheter behöver också beaktas. Ett hållbart finansieringssystem där hela vattenkraftsbranschen kan bidra till kostnadsdelning för de ur miljöhänsyn mest angelägna åtgärderna behöver utvecklas, med utgångspunkt i de förslag som branschen själv presenterat. Tills dess att sådana regler är på plats ett tillfälligt stopp, ett moratorium, för ny- och omprövning av befintliga mindre vattenverksamheter införs.

Förena vattendirektivet med jobb, utveckling och flera miljömål

EU-kommissionen tog under 2012 fram en handlingsplan för att förbättra statusen på Europas vatten. Där konstateras att den mest utbredda påverkan på ekologisk status i 19 av medlemsländerna, inklusive Sverige, är fysiska förändringar i vattenmiljöerna, såsom dammar, kraftverk och utdikning. Samtidigt är vi beroende av vattenkraften för att uppnå våra energi- och klimatmål i och med att vattenkraften är förnybar och kan lagra kraft i vattenmagasinen.

Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten bedömer att miljömålet Levande sjöar och vattendrag kan uppnås på nationell nivå utan väsentlig påverkan på vattenkraftens roll i energisystemet och vår förmåga att nå klimatmålen men detta framgår inte i de framtagna åtgärdsprogrammen.

Centerpartiet anser att detta är avvägningar som måste lyftas från myndigheterna till politisk nivå. Det är i första hand upp till regeringen att ta ansvar för att göra en sammanvägning av samhällsintressen med bred förankring hos berörda sektorer och kommuner. Det är inte rimligt att verksamheter ska gå i konkurs, att arbetstillfällen ska förloras och att konflikter skapas mellan olika miljömål. Vi ska uppnå vattendirektivets mål men detta bör ske genom att förena vattendirektivet med jobb i hela landet, ett konkurrenskraftigt jordbruk och med andra miljömål.

Eskil Erlandsson (C)

Rickard Nordin (C)

Kristina Yngwe (C)